

MELEK YATIRIMCILIĞIN DÜNÜ VE BUGÜNÜ

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Central Anatolia Development Agency

oran.org.tr

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Central Anatolia Development Agency

MELEK YATIRIMCILIĞIN DÜNÜ VE BUGÜNÜ

Hazırlık Komisyonu:

Yunus Emre ŞEKER, Uzman

Yasin ZİCİN, Uzman

Mart, 2020

Ahmet Emin KILCI

Genel Sekreter
ORTA ANADOLU KALKINMA AJANSI

Mevzuatta geçen tabiriyle Bireysel Katılım Yatırımcılık sistemi, daha çok bilinen şekliyle ise Melek Yatırımcılık sistemi, bireylerin özel sermayelerini, genellikle startup olarak bilinen erken aşama şirketlere yatırmasıdır. Bir başka deyişle, bireylerin tohum yatırımları sayesinde, küçük girişimcilerin önce fi-dan olması sonrasında ise dev ağaçlara dönüşmesi sürecidir.

Bu raporun amacı, tarihte ilk yazılı ticari anlaşmanın yapıldığı bölgemizde, yeni nesil finansman yöntemleri konusunda bilinirliği artırmak, girişimciler ve yatırımcılar için alternatif işbirliği imkanları oluşturulmasının önünü açmaktır. Melek yatırımcılık sistemi dünyada ve Avrupa'da girişimcilik ekosisteminde yer alarak birçok önemli yatırıma ön ayak olup özellikle yeni kurulan şirket ve yeni iş fikirlerine büyük destekler vererek girişimcilik kültürünün gelişimini sağlamaktadır. Melek yatırımcılar finansal desteklerin yanında bilgi ve tecrübelerini de aktararak girişimcilikte önemli bir boşluğu doldurmaktadırlar.

Ajansımız tarafından hazırlanan TR72 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'nda Rekabet Edilebilirlik başlığı altında "Girişimcilik Altyapısının ve Kültürünün Geliştirilmesi" olarak bir madde yer almaktadır ve bu madde girişimciliğe kurum olarak verdiğimiz değer in altyapısını oluşturmaktadır. Bölge planımızda yer

alan tedbirlerden olan “Girişimcilerin bilgiye ve finansal kaynaklara erişimleri artırılması ve ortak iş kültürünün yaygınlaştırılması” bağlamında, melek yatırımcılık sistemi yapısı itibarıyla girişimcilerin ilk etapta ihtiyaç duydukları bilgi, tecrübe ve finansal kaynaklara ulaşım noktasında yatırımcı ile girişimciyi aynı çatı altında birleştirerek girişimciye doğrudan kaynak sağlamakla birlikte ortak iş kültürünün yaygınlaştırılması amacını da gerçekleştirmektedir.

Raporda, melek yatırımcılık sisteminin tanıtımı, mevzuatı ve avantajları, TR 72 Bölgesi bağlamında uyumu, “Summit Erciyes 2019” gibi ajansımızın içinde olduğu ilgili faaliyetlere ve sonuç bölümüne yer verilmiştir. Ayrıca, raporun sonunda yer alan “Melek Yatırımcılık Sözlüğü” sistem hakkında bilgi sahip olmak isteyenlerin pratik biçimde faydalanabileceği ve terminolojik kargaşanın önüne geçmesinin hedeflendiği bir bölüm olmuştur.

Bu bağlamda, raporun ülkemiz ve bölgemize hayırlı olmasını temenni eder, yayının oluşturulmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	2
1. MELEK YATIRIMCI VE MELEK FİNANSMAN YÖNTEMİ NEDİR?	6
1.1 Melek Yatırımcılık Kavramının Doğuşu ve Bireysel Katılım Yatırımcısı Kavramı	7
1.2. Türkiye’de Melek Yatırımcılıkta Yeni Boyut	8
2. YÖNETMELİKTE YER ALAN BAZI ÖNEMLİ TANIMLAR, LİSANS ALMA ŞARTLARI VE AVANTAJLARI	10
2.1. Bireysel Katılım Sermayesi İlerleme Raporundaki Bazı Noktalar	10
2.2. Melek Yatırımcıların Özellikleri	13
3. TR 72 BÖLGESİNDE GİRİŞİMCİLİK VE MELEK YATIRIMCILIK	14
3.1. TR 72 Bölgesi ve Melek Yatırımcılık	15
4. ORTA ANADOLU KALKINMA AJANSI’NIN BU ALANDAKİ FAALİYETLERİ	16
5. SONUÇ	18
KAYNAKÇA.....	19
MELEK YATIRIMCILIK SÖZLÜĞÜ	20
Melek Yatırımcılık Sözlüğü:.....	20
KAYNAKÇA.....	24

Melek yatırımcılık sistemi dünyada ve Avrupa'da girişimcilik ekosisteminde yer alarak birçok önemli yatırıma ön ayak olup özellikle yeni kurulan şirket ve yeni iş fikirlerine büyük destekler vererek girişimcilik kültürünün oluşumuna katkı sağlamıştır.

1

MELEK YATIRIMCI VE MELEK FİNANSMAN YÖNTEMİ NEDİR?

Geçmişte ve günümüzde başarılı girişimlerin süreçleri incelendiğinde ilk aşamanın genellikle bir fikrin ortaya çıkmasıyla başladığı görülmektedir. Bununla birlikte fikrin ortaya çıkması tek başına bir girişimin başarılı olduğu anlamına gelmemekle birlikte olgunlaşma aşamasında birçok problemle karşılaşmakta ve ilerleyen aşamalara geçmek için bu problemlerin çözülmesi gerekmektedir. Başarılı şekilde hayata geçirilmiş girişimlerin başlangıç ve sonuç aşamaları arasında birçok aşama olmakla birlikte bir girişimin ana hatlarıyla fikir aşaması ve fikrin olgunlaştırılması aşamalarından oluşan bir döngüyü yakalamasıyla başarılı olduğu söylenebilir.

Bu noktada fikir aşaması genellikle bir finansal maliyet gibi dışsal gerekliliklerle çözülebilecek maliyetler gerektirmemekle birlikte fikrin olgunlaştırılması ve hayata geçirilmesi aşaması finansal maliyetler gibi dışsal gerekliliklere ihtiyaç duyabilmektedir. Bir girişimin kişi ve/veya kurumların kendi öz sermayeleri ve bilgi birikimlerinin (deneyim) yetersiz kaldığı durumlarda fikir aşamasında başarısızlığa uğrayacağı söylenebilir. İşte bir girişimin başarılı olması için tamamlaması gereken döngü içerisinde karşılaştığı problemlere hem finansal hem de bilgi ve tecrübe aktarımı yoluyla çözüm sunan bu sayede de girişimci fikirlerin henüz hayata geçmeden sonlanmasını engelleyen yatırımcıya melek yatırımcı, bu yöneme de melek finansman yöntemi denmektedir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere melek yatırımcı; bir fikri hayata geçirmek isteyen girişimciye sadece finansman eksikliğini gidermek için fon sağlayan yatırımcı olmamakla birlikte aynı zamanda bilgi ve tecrübelerini de aktaran yatırımcıdır.

1.1 Melek Yatırımcılık Kavramının Doğuşu ve Bireysel Katılım Yatırımcısı Kavramı

Bir fikre yatırım yapmak (finansal kaynak sağlamak ve bilgi, tecrübe aktarımında bulunmak) kayıt altına alınmadan veya bir sisteme bağlı kalmaksızın da çok eski tarihlerde bile yapılabilmiş olabileceğinden dolayı melek yatırımcılık sisteminin başlangıcı olarak bir tarih belirtmekten ziyade bu kavramın nasıl oluştuğunu belirtmenin daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

Melek terimi finansal destek olmaması durumunda kapanmak üzere olan Broadway tiyatrosuna zenginlerin parasal destek sağlamaları sonucunda ortaya çıkmıştır. Yatırım ayağında ise bu terim New Hampshire Üniversitesinde profesör olan ve "Center for Venture Research" merkezinin kurucusu olan William Wetzel tarafından girişimcilerin çekirdek sermayelerini nereden elde ettikleri hakkında 1978 yılında yaptığı araştırma sonucunda, bu girişimcilere destek sağlayan yatırımcılar için 'angel'(melek) terimini kullanması sonucu ortaya çıkmıştır (Wikipedia).

Birçok ülkede fikirlerin hayata geçmesi için melek yatırımcılığın öne çıktığını ve birçok başlangıç aşamasında şirketin melek yatırımcı fonlarıyla desteklenip büyük başarılar elde edildiği görülebilir. Örneğin; dünyada önemli ekonomiler arasında ilk sıralarda yer alan Amerika'da New Hampshire Üniversitesinde bulunan "Center for Venture Research 2018 Melek Yatırım Piyasası Raporu"na göre, 2018'de aktif olarak 334,565 melek yatırımcı bulunmaktadır.

Bu kapsamda Türkiye'de de melek yatırımcılık sisteminin girişimcilik ekosistemin önemli bir parçası olduğu görülmüştür. İlk olarak 2013'te "Bireysel Katılım Sermayesi Sistemi Tanıtım Programı" gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'nin gelişmekte olan ve birçok potansiyeli bünyesinde barındıran bir ülke olarak melek yatırımcılıkla ilgili gerekli adımları atma ve bu konuya gereken önemi vermesi gerekmektedir. Bu kapsamda melek yatırımcılık ile ilgili faaliyetler daha önce de çeşitli platformlarda gerçekleştirilmiş olmasına rağmen 2013 yılında Bireysel Katılım Sermayesi Sistemi başlığıyla Türkiye'de melek yatırımcılık sisteminin geliştirilmesi açısından önemli bir başlangıç olan yasal düzenleme hayata geçirilmiştir. Mevzuatta melek yatırımcı yerine "bireysel katılım yatırımcısı" terimi kullanılmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'de her iki terim de yaygın olarak kullanılmaktadır.

1.2. Türkiye’de Melek Yatırımcılıkta Yeni Boyut

Melek yatırımcılık sistemi dünyada ve Avrupa’da girişimcilik ekosisteminde yer alarak birçok önemli yatırıma ön ayak olup özellikle yeni kurulan şirket ve yeni iş fikirlerine büyük destekler vererek girişimcilik kültürünün oluşumuna katkı sağlamıştır.

Melek yatırımcılar finansal desteklerin yanında bilgi ve tecrübelerini de aktararak girişimcilikte önemli bir boşluğu doldurmaktadırlar ancak melek yatırımcıların bir araya gelerek daha büyük yapılar oluşturup daha etkin bir şekilde rol almalarını sağlayan sistemden birisi de melek yatırımcı ağlarıdır. Türkiye’de bireysellikten ziyade bu ağlar altında yer alıp daha etkin bir şekilde faaliyet yürüten, 2019 yılı birinci çeyrek dönemi için Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan “Bireysel Katılım Sermayesi İlerleme Raporu”nda da yer alan Bireysel Katılım Sermayesi Sistemine göre akredite edilmiş ağlar mevcuttur. Bu ağlar aşağıda belirtilmiştir:

- Bahariye Melek Yatırım
- BIC Angel Investments
- BÜMED Business Angels
- EĞİAD
- İstanbul Melek Yatırımcı Merkezi
- Keiretsu Forum İstanbul
- Şirket Ortağım Melek Yatırımcı Ağı
- TEB Özel Melek Yatırım Platformu
- Trangles Melek Yatırım Ağı
- ERBAN Erciyes Melek Yatırım Ağı

Bunların dışında bireysel bazda da melek yatırımcılık faaliyetleri yürütülmektedir. Ancak bu konunun önemine değinerek bazı önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu konuda öncesinde örneklerin olmasıyla birlikte daha sistematik adımlar atılması, devlet destekleriyle melek yatırımcılığa teşviklerin artırılması ve hem yatırımcıya hem girişimciye hem de genel çerçevede ülke ekonomisine yeni kazanımlar sunmak amacıyla 15 Şubat 2013'te Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından "Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik" yayınlanmıştır. Bunun sonucunda melek yatırımcılık anlayışı devlet desteği kapsamına girmiş olup (lisans alınıp lisanslı melek yatırımcı olunması şartıyla) çeşitli vergisel avantajlarla birlikte yatırımcılar için daha önemli bir konu haline gelmiştir.

Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmeliğinin amacı; Madde 1'de "yüksek risk içermesi nedeniyle finansmana erişimde sıkıntı yaşayan başlangıç veya büyüme aşamasındaki girişimler için finansal bir araç olan bireysel katılım sermayesinin desteklenmesine, bireysel katılım yatırımcılarının ve 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 253 üncü maddesine tabi kişi, kurum ve kuruluşların faaliyetlerinin izlenmesine, denetlenmesine ve sona ermesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir" şeklinde yer almaktadır.

2

YÖNETMELİKTE YER ALAN BAZI ÖNEMLİ TANIMLAR, LİSANS ALMA ŞARTLARI VE AVANTAJLARI

Girişim şirketi: Bireysel katılım yatırımcılarının yatırım yapmak amacıyla sermaye koyarak ortak olduğu anonim şirketi,

Bireysel katılım yatırımcısı (BKY): Kişisel varlıklarını ve/veya tecrübe ve birikimlerini başlangıç veya büyüme aşamasındaki şirketlere aktaran gerçek kişileri,

Bireysel katılım yatırımcısı ağı (BKY Ağı): Girişimcilerin BKY'ler ile bir araya gelmesine aracılık eden, BKY'ler tarafından 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu veya 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca kurulan tüzel kişiliği haiz yapıları,

Bireysel katılım yatırımcısı lisansı (BKY lisansı): Bakanlıkça belirlenen kriterleri karşılayan BKY'lere verilen ve devlet desteğinden yararlanma olanağı sağlayan belgeyi anlatmaktadır.

BKS Yönetmeliğinin 5. maddesinde ayrıntılı olarak tanımlanan nitelikleri haiz ve iki ana başlıkta belirtilen "yüksek gelir veya servete sahip yatırımcılar" ya da "tecrübeli yatırımcılar" BKY lisansına sahip olabilir.

Yönetmelikte yer aldığı haliyle lisansın sunduğu avantajlar şu şekildedir;

- BKY'ler, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun değerlendirilmesine ait hükümlerine göre hesapladıkları hisselerin tutarlarının %75'ini yıllık beyannamelerine konu kazanç ve iratlarından hisselerin iktisap edildiği dönemde indirebilirler.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenen araştırma, geliştirme ve yenilikçilik programları kapsamında, vergi desteği için Bakanlığa başvuru tarihinden itibaren projesi son beş yıl içinde desteklenmiş kurumlara iştirak sağlayan BKY'ler için bu oran %100 olarak uygulanır. Yıllık indirim tutarı 1.000.000 TL'yi aşamaz.

2.1. Bireysel Katılım Sermayesi İlerleme Raporundaki Bazı Noktalar

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Bireysel Katılım Sermayesi Sistemine ilişkin gelişmeler belirli aralıklarla yayınlanmakta olup 2019 yılı 1. Çeyrek Bireysel Katılım Sermayesi İlerleme Raporu'nda yer alan bazı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: Lisans Bilgileri

Yıllar	Adet
2013	155
2014	120
2015	69
2016	68
2017	33
2018	26
2019 (1.Çeyrek)	5
Toplam	476

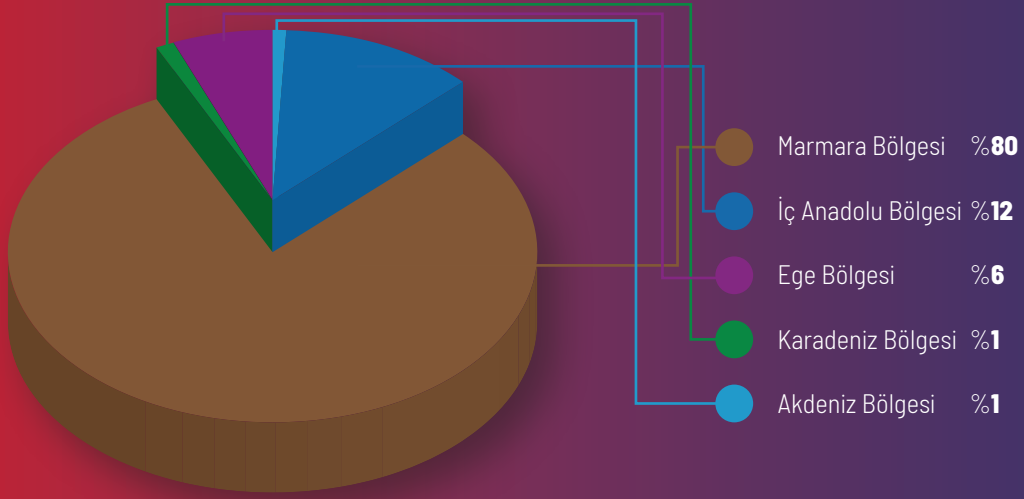
Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı BKS İlerleme Raporu (2019 Yılı 1. Çeyrek)

Tablodan da görüleceği üzere Şubat 2013'te yürürlüğe giren yönetmelik sonrasında, 2019 1. Çeyrek dönemine kadar verilen toplam lisans sayısı 476 olup verilen lisans sayısının yıllar itibariyle azaldığı görülmektedir. Bu noktada bölge özelinde yönetmelikte belirtilen şartlara uyan yatırımcıların belirlendikten sonra kendilerine lisans tanıtımı, bilgilendirilmesi yapıp lisans almaları teşvik edilerek uygun girişimcilerle birlikte hareket etmeleri sağlanabilir, aynı şekilde diğer bölgelere de uygulamanın yaygınlaştırılması noktasında adımlar atılabilir.

TR 72 Bölge illerinden birisi olan Kayseri'de faaliyet gösteren ve bireysel katılım sermayesi sistemine göre Anadolu'da akredite edilmiş ilk ağlardan birisi olan ERBAN Erciyes Melek Yatırım Ağı ile birlikte ORAN Kalkınma Ajansı ve Erciyes Teknopark ortaklığında 2020 yılı Ocak ayında gerçekleştirilen "Summit Erciyes- Geleceğe Yatırım Yapanlar Zirvesi" gibi ortak faaliyetler gerçekleştirilebilir.

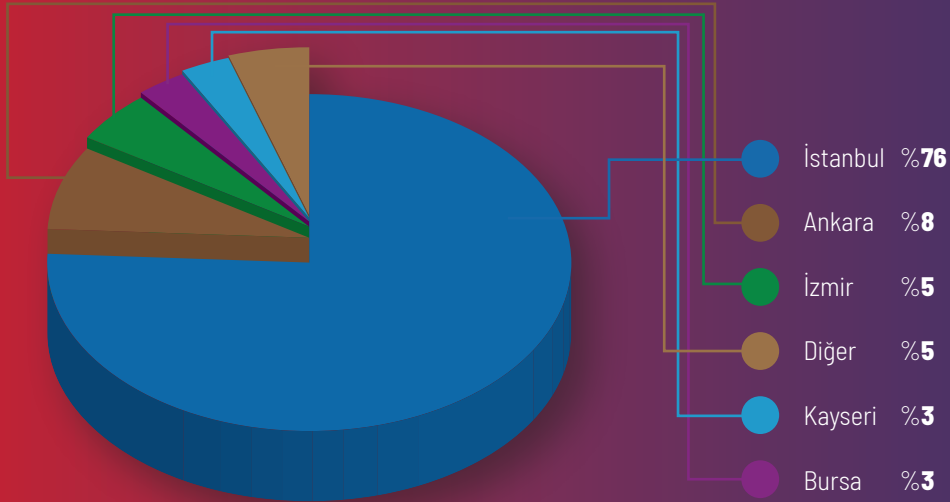
Tablo 2: Bölgesel Veriler

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı BKS İlerleme Raporu (2019 Yılı 1. Çeyrek)

Bu tablodan da görüleceği üzere lisans başvuru sayılarında Marmara Bölgesi birinci sırada yer almaktadır. Fakat dikkat çeken ve dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise İç Anadolu Bölgesi'nin ikinci sırada yer alması ama bölgeden yapılan lisans başvurularının tamamına yakınının Ankara ve bölge illerinden olan Kayseri'den oluşmasıdır.

Tablo 3: İl Veriler

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı BKS İlerleme Raporu (2019 Yılı 1. Çeyrek)

2.2. Melek Yatırımcıların Özellikleri

Melek yatırımcıların tekil bir özelliğinden bahsetmek söz konusu değildir. Ancak aşağıdaki konularda ortak yanları bulunmaktadır (Kurnaz ve Bedük, 2017). Hem bireysel hem de grup halinde hareket edebilmeleri onları daha özgün kılmaktadır. Yatırımları destekledikleri gibi, ilgili iş fikirlerinde girişimci olabilmektedirler. Başarılı melek yatırımcıların geçmişlerine bakıldığında genellikle yatırım yaptıkları alanla ilgili kişisel tecrübelerinin olduğu fark edilmektedir. Melek yatırımcılar genellikle, proje başına Avrupa Birliği'nde 25 - 250.000 Euro ABD'de 10- 500.000 dolar aralığında yatırımlara destek vermektedir. Melek yatırımcılar en çok sağlık, medikal hizmetler, yazılım ve biyoteknoloji sektörlerine ilgi duymaktadır. Melek yatırımcılar yenilikçi firmalara finansman desteğinin sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda yönetim desteği ve eğitim hizmeti vermekte ayrıca, önemli konularda alınan kararlarda etkin rol oynamaktadırlar. Melek yatırımcılar kurumsal yatırımcılardan destek sağlayamayan, halka açılmayacak nitelikte olan yenilikçi firmaları ve kişileri desteklerler. Melek yatırımcılar, yüksek risk ve yüksek getiri potansiyeline sahip firmalara, kuruluşlarının henüz yolun başında (Start-up) iken yatırım yaparlar. Ancak, destekledikleri firma başarıya eriştikten sonra girişimci ruhuna uygun olarak, kârlı düzeye gelmiş olan firmayı kendi ayaklarının üzerinde devam etmeleri için bırakır ve destekleyecek yeni projelere yönelirler.

Melek yatırımcılar küçük yatırımlar içerisinde geniş özgürlük alanında çalışmaktadır ve genelde erken aşamada olan fikirlere/işletmelere yatırım yapmaktadırlar. Olumlu ve olumsuz yönlerde sorumluluk yatırımcılardadır ve bireysel hareket özgürlükleri vardır. Sektör kısıtlaması bulunmamaktadır. Sağladıkları katkı fiyat oynaması yapmamaktadır. Şehir kısıtlaması bulunmamaktadır. Ayrıca melek yatırımcıların katkıları dışında, kredi imkanı da yaratmaktadırlar. Melek finansman, iş fikri olup yatırım sermayesi olmayan girişimcilerin fikirlerini gerçeğe dönüştürerek ve projelerin büyümesini sağlayarak girişimciliğin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Böylelikle yeni istihdam alanları açılmakta ve bunun sonucunda da işsizliğin azalması sağlanmaktadır (Kurnaz ve Bedük, 2017).

3

TR 72 BÖLGESİ'NDE GİRİŞİMCİLİK VE MELEK YATIRIMCILIK

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı olarak hazırlanan TR72 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'nda Öncelikler-Rekabet Edilebilirlik başlığı altında "Girişimcilik Altyapısının ve Kültürünün Geliştirilmesi" maddesi yer almaktadır. Melek Yatırımcılık konusunda yapılacak çalışmalar, bölge planından alınan Tablo 12'de yer alan dört tedbire de katkı sağlamaktadır.

Tablo 4: ORAN Bölge Planı

	Girişimcilik Altyapısının ve Kültürünün Geliştirilmesi - Tedbirler
1	Bölgede "Girişimcilik" konusunda farkındalık seviyesinin yükseltilmesi ve girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
2	Girişimcilerin bilgiye ve finansal kaynaklara erişimleri arttırılacaktır ve ortak iş kültürü yaygınlaştırılacaktır.
3	Bölgede potansiyel girişimcilerin temel iş kurma ve işletme becerileri arttırılacaktır.
4	Bölgedeki girişimcilik altyapısı geliştirilecektir.

Bölgede "Girişimcilik" konusunda farkındalık seviyesinin yükseltilmesi ve girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması bölgede girişimcilikle ilgili ilk tedbirdir. Melek Yatırımcılık, sermaye sahipleri ile fikir sahiplerini bir araya getiren bir mekanizma olduğu için, girişimciliğin önemini ve farkındalığını arttıran bir sistemdir. Yeni bir iş fikri olan girişimci, bu sistem sayesinde daha kolay karşılığını bulacağını anladığı anda daha kararlı adımlar atabilir.

Girişimcilerin bilgiye ve finansal kaynaklara erişimlerinin artırılması ve ortak iş kültürünün yaygınlaştırılması tedbiri Melek Yatırımcılık sistemi ile doğrudan ilgili olan bir maddedir. Çünkü Melek Yatırımcılık sistemi yapısı itibarıyla girişimcilerin ilk etapta ihtiyaç duydukları bilgi, tecrübe ve finansal kaynaklara ulaşım noktasında yatırımcı ile girişimciyi aynı çatı altında birleştirerek girişimciye doğrudan kaynak sağlamaktadır. Melek yatırımcının girişimciye sağladığı finansal kaynağın yanında, bilgi ve tecrübe katkısı iş fikrinin gelişimi esnasında ortaya çıkabilecek riskleri azaltmaktadır. İşin doğası gereği ortak iş kültürü ile hareket edilen sistem sayesinde bu tedbire katkı sağlamak oldukça mümkündür.

Melek Yatırımcılık sayesinde gelişen ekosistemle girişimcilerin temel iş kurma ve işletme becerileri de gelişecektir. Melek yatırımcı tarafından işletmeye sunulacak teknik uzmanlık (know how), girişimcinin bu yönünün sürekli gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Tüm bu süreçlerin sonunda, bölgede girişimcilik alt yapısının güçlendirilmesi beklenmektedir. Dolayısıyla Melek Yatırımcılık sistemi bölgede girişimcilik konusunda alınan tedbirlerle uyum göstermektedir.

3.1. TR 72 Bölgesi ve Melek Yatırımcılık

TR 72 Bölgesi'nin merkezi olan Kayseri, köklü geçmişi, canlı hayatı ile sıradan bir Anadolu şehri değil; aynı zamanda kültürel dokusu, modern yaşama uyumu, girişimci zekası ve ticari başarısı ile modern girişimcilik anlayışının ürünü olan Melek Yatırımcılık sistemi için potansiyel bir merkez adaydır. Anadolu'da yapılan ilk yazılı ticari anlaşma, dört bin yıl önce Kayseri bölgesinde Kültepe'de yapılmıştır. Bu anlaşma Kayseri'nin geleceği hakkında ipuçları vermektedir. Ticaret ve yatırım deyince, Kayseri Türkiye'de önde gelen şehirlerin başında gelmektedir. Gerek tarihsel ve kurumsal yapısı, gerekse karakteristik özellikleri Kayseri'nin daima ticaret ve yatırım kenti olarak anılmasına vesile olmaktadır.

Sivas ve Yozgat'ın öne çıkan özelliği ise il dışı ve yurt dışında yaşayan yüksek nüfus potansiyelidir. Bu şehirler girişimcilerini destekleyecek yatırımcıları hem şehir içinden ve şehir dışı hemşerilerinden, hem de yurt dışında yaşayan ve kökenleri bu şehirler olan gurbetçi vatandaşlar vasıtasıyla rahatlıkla bulabilir. Önemli olan sistemin iyi çalışması ve güvenilir bir yatırım aracına dönüşmesidir. Sivas'ın yurt içinde özellikle İstanbul, yurt dışındaysa Almanya ve Hollanda'da yaşayan; Yozgat'ın ise yurt içinde Ankara, yurt dışında ise başta Fransa ve Avusturya gibi ülkelerde ikamet eden yüksek sermayeli hemşeri potansiyeli bulunmaktadır.

Hem maddi hem de manevi sebeplerle memleketlerinde yatırım yapmak isteyen iş insanları için melek yatırımcılık sistemi önemli bir fırsat haline gelebilir. Bu noktada, var olan melek yatırımcılık ağı ve potansiyel kurulacak ağların performansı, lobicilik faaliyetleri ve yatırım tanıtım faaliyetleri vasıtasıyla bölge için yeni melek yatırımcılar ve girişimciler kolaylıkla bulunabilir. Bölgedeki girişimcilerin melek yatırımcı konusunda farkındalığını artıracak eğitimlerin düzenlenmesi, BKY Lisansı tanıtımı ve avantajlarının anlatıldığı organizasyonların düzenlenmesi, girişimci ve yatırımcıyı buluşturacak organizasyonlarına aracılık edilmesi ve bölge dışında yer alan melek yatırımcı ağlarıyla görüşülüp bölgede yatırımların yapılmasını sağlanması öncelikli yapılacak eylemler olarak düşünülebilir.

4

ORTA ANADOLU KALKINMA AJANSI'NIN BU ALANDAKİ FAALİYETLERİ

- 2015 yılı "Girişimcilik Yılı" ilan edilerek kamu kurumları, üniversiteler, STKlar, Halk Eğitim Merkezleri ve bazen özel eğitim merkezlerinde KOSGEB İl Müdürlükleri ile koordineli olarak *Kayseri, Sivas ve Yozgat'ta* açılan *sıra ile; 110, 71 ve 134 sınıfta; 2.900, 2.130 ve 3.886 kişiye eğitim düzenlenmiştir.* Eğitimlerde tüm girişimcilerimize(yaklaşık 9.000 adet), eğitimleri yazılı kaynaktan takip edebilmeleri ve proje yazmalarını kolaylaştırması amacı ile ORAN Kalkınma Ajansı tarafından KOSGEB müfredatına uygun olarak hazırlatılan "Girişimci Adayları için İş Planı Hazırlama El Kitabı" hediye edilmiştir. Ajansın destekleri ile Girişimcilik belgesi alan ve iş kuran girişimcilerin bilgileri derlenmiş ve işletmenin bu eğitimlerden sonra kendi işini kurduğu KOSGEB kayıtlarından öğrenilmiştir.
- Avrupa Melek Yatırımcılar Birliği Başkan yardımcısı Baybars ALTUNTAŞ ile 30 Kasım 2015 Pazartesi günü Erciyes Üniversitesi Sabancı Kültür Sitesinde "Girişimcilik Günü" organize edildi.
- 2016 yılında Dünya Melek Yatırımcılar Birliği tarafından ilk defa İstanbul'da organize edilen Dünya Melek Yatırım Forumu'na katılım sağlandı. Melek yatırım sisteminde dünyada önde gelen isimlerden olan başkan Paulo ANDREZ, Hazine Müsteşarlığı Finansal Sektörler Genel Müdürü Ali ARSLAN, Borsa İstanbul, İTÜ Arı Teknokent ve diğer öncül kurumlardan uzmanlarla yapılan görüşmeler neticesinde TR72 Bölgesi Eylem Planı sağlam temellere dayandırılarak hazırlandı.
- Yine 2016 yılı Haziran ayında Ajansımız tarafından düzenlenen Melek Yatırımcılık Eğitim Programına Avrupa Melek Yatırım Ağları Onursal Başkanı Paulo ANDREZ ve Baybars ALTUNTAŞ katılarak iki gün süren

bir eğitim verdiler. Düzenlenen bu eğitim organizasyonu ile Melek Yatırım özelinde bölgemizde farkındalık yaratıldı ve atılacak olan adımlar için altyapı oluşturuldu.

- 2016 yılında Ajansımız tarafından Melek Yatırımcılık sistemi ile ilgili detaylı bir rapor yayınlanarak kamuoyu yaratma çabasına girildi.
- 2017 yılında Erciyes TEKNOPARK ile yapılan işbirliği protokolü kapsamında Kayseri Yatırım Destek Ofisi ve Sera Kuluçka Merkezi koordinasyonunda düzenlenmeye başlanan, "Benim İşim Girişim" adlı teknolojik tabanlı iş fikri yarışmasının bu yıl üçüncüsü yapılmaktadır. Bu yarışma ile yenilikçi iş fikirleri arasında en uygun olanlarının seçilerek bu prototiplerini hayata geçirmeleri adına ilk 10 takıma prototip üretim desteği ve finale kalan ilk 3 takıma ürün geliştirme ve pazarlama desteği verilmektedir.

- 2020 yılının başında yine Erciyes TEKNOPARK ile birlikte düzenlenen "Summit Erciyes: Geleceğe Yatırım Yapanlar Zirvesi" ile Teknoloji yatırımcılığı ve melek yatırımcılık konularında Kayseri iş dünyasında farkındalık oluşturmak, Kayseri'de ERBAN Melek Yatırım ağının bilinirliğini arttırmak, Kayserili yatırımcılarla büyük girişim sermayesi fonları arasında işbirliği geliştirmek, Kayseri'nin tanıtımına katkıda bulunmak ve marka şehir olmasına destek vermek, teknolojik tabanlı katma değerli üretimin ilimizde güçlenmesini sağlamak ve orta vadede istihdama katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Bu etkinlikte, ERBAN'a üye Melek yatırımcı sayısında ciddi bir artış yakalanmış ve Sera kuluçka merkezindeki iş fikirleri yatırımcılara tanıtılmıştır.

5

SONUÇ

Kalkınma Ajansları gerek bölge içindeki dinamikleri harekete geçirerek gerek de bölge dışından çekilecek fon ve yatırımlarla kalkınmaya doğrudan veya dolaylı şekilde katkıda bulunmaktadır. Bunun en güzel yollarından bir tanesi de bölgede girişimcilik ekosistemini canlandırmak ve canlı tutmak adına melek yatırımcılık kültürünün yaygınlaşmasını sağlamaktır. Bu rapor, sistemin Ankara ve İstanbul gibi illere kıyasla nispeten az bilindiği TR 72 Bölgesi'nde farkındalık yaratmak ve kamuoyu yaratmak adına hazırlanmıştır.

Raporda bu sistemin dünyada çıkışı ve örnekleri, Türkiye'deki durum ve yasal mevzuat, önemli tanımlar ve lisans alma şartları, TR 72 Bölgesi'ndeki durum ve Ajans tarafından gerçekleştirilmiş faaliyetler anlatılmıştır. Ayrıca raporun ekinde yer alan "Melek Yatırımcılık Sözlüğü"nde sistemde yer alan önemli kavramlar tanımlanmış ve Türkçe/İngilizce olarak yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

- Başboğa, Kadir(2009) *"Girişimciliğin Desteklenmesi: Türkiye için Bölgesel Düzeyde Organizasyonel Yapılanma Önerisi"*
- http://oran.org.tr/materyaller/Editor/document/PlanlamaBirimi/TR72_2014-2023_BolgePlani.pdf
- https://en.wikipedia.org/wiki/Angel_investor
- <https://paulcollege.unh.edu/sites/paulcollege.unh.edu/files/webform/2014%20Analysis%20Report.pdf>
- Kanat, E. (2011). Dünyada ve Türkiye'de A"Gel Capital (Melek Sermaye) Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı / Muhasebe Finansman Bilim Dalı.
- Kurnaz, G., Bedük A., (2017) Türkiye'de ve Dünyada Melek Yatırımcılık, Sekçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi Araştırma Makalesi, C.20 Sayı 1, Syf; 27-40.
- Orta Anadolu Kalkınma Ajansı TR72 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı,
- Perktaş, E., ve Uçar, M. (2015). Girişimcilik ve Girişimin Finansmanında Melek Yatırımcı ve Uygulama Alanları, Route Educational and Social Science Journal, 2 (1).
- Rose, David (2014), "Melek Yatırımcılık: Startaplara Yatırım Yaparken Para Kazanma ve Eğlenme Kılavuzu"
- Yönetmelik (2013), *Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik*. Sayı: 28560

MELEK YATIRIMCILIK SÖZLÜĞÜ

Melek Yatırımcılık Sözlüğü sistemin henüz yeterince tanınmadığı bölgelerde, melek yatırımcılık ile ilgili terminolojiyi tanıtmak adına Kalkınma Ajansı uzmanlarınca hazırlanmıştır. Sistemin bilinirliğinin az olmasının yanı sıra Türkçe-İngilizce kelime kargaşasının bulunması, melek yatırımcılığın anlaşılmasını güç kılmaktadır. Bu zorluğu aşmak adına, tanımlarla birlikte parantez içinde İngilizce kullanımlarına da yer verilmiştir. Kelimeler önem sıralamasına göre değil alfabetik sıralamaya göre verilmiştir.

Melek yatırımcılıkla ilgili olduğu düşünülen terimler, kaynakçada belirtilen İngilizce ve Türkçe kaynaklar kullanılarak Kalkınma Ajansı Uzmanları tarafından derlenmiştir.

Melek Yatırımcılık Sözlüğü:

- **Anlaşma Sağlama (Deal Sourcing):** Melek yatırımcı ile startup arasında anlaşmanın sağlanması durumudur.
- **Ayrıntılı Durum Tespiti (Due Diligence):** Melek yatırımcının yatırım yapma sürecinde; şirketin, girişimcinin, iş fikrinin ve pazarın araştırılmasına due diligence(durum tespiti) denir. Süreç, şirketin mali tablolarının ve hukuki belgelerinin incelenmesi ve inceleme sonunda eksiklerin belirlenmesi ile pazarlığa esas alınacak fiyatın belirlenmesini içeren bir süreci ifade etmektedir.
- **Çabalama (Bootstrapping):** Kişisel tasarrufların dışında dış desteği (finansman ve diğer) olmadan başlatılan iştir.
- **Çekirdek Sermaye (Seed Capital):** Başlangıç aşamasında yapılması gereken masrafları kapsayan yatırım türüdür. Çekirdek yatırımın amacı yatırımcıların dikkatini çekip girişim sermayesi almaktır ve bu nedenle risk sermayesinden farklılaşır.
- **Çıkış (Exit):** Melek yatırımcıların hissesini satarak veya devrederek yatırımdan çıkmasıdır.
- **Çıkış Stratejisi (Exit Strategy):** Bir işin nasıl ve hangi durumlarda sonlandırılacağına önceden belirlenmesidir.
- **Değerleme (Valuation):** Yatırıma melek yatırımcı tarafından yatırım yapılmadan ve yapıldıktan sonraki şirket değerleridir.
- **Demo günü (Demo day):** Girişimlerine kaynak arayışında olan girişimcilerle

bu girişimlere yatırım yapmak isteyen yatırımcıların bir araya geldiği organizasyondur.

- **Ek para (Dry powder):** Melek yatırımcının şirkete ek yatırım yapabilmek amacıyla elinde tuttuğu ek paradır.
- **Erken Aşama Şirketi (Startup):** Gelişimin erken aşamalarında olan ancak yüksek büyüme potansiyeli olan, belirsizlik altında yeni bir ürün veya hizmet yaratmayı amaçlayan şirketlerdir.
- **Eşleşme Süreci (Matching Process):** Girişimci ile yatırımcının iş yapmak için bir araya geldiği aşamaya denir.
- **Eş-Yatırım (Co-Investment):** Özkaynak ortak yatırımı, kaldıraçlı bir satın alma, yeniden sermayelendirme veya büyüme sermayesi işleminde, doğrudan finansal bir sponsor veya diğer özel sermaye yatırımcısı ile birlikte bir işletme şirketine yapılan azınlık yatırımdır.
- **Gizlilik Anlaşması (Non-Disclosure Agreement (NDA)):** Başlangıç aşaması şirketlerin sırlarını koruyan yasal belge.
- **Hakim Ortak (Controlling Shareholder):** Doğrudan ya da dolaylı şirketi kontrol eden ve yüzde elliden fazla pay sahibi olan ortak.
- **Halka Arz (Initial Public Offering (IPO)):** Şirketin fon sağlamak veya fon miktarını artırmak için halka arz edilmesidir.
- **İç Verim Oranı (Internal Rate Of Return (IRR)):** Nakit girişlerinin bugünkü değerini nakit çıkışlarının bugünkü değerine eşitleyen iskonto oranıdır.
- **İş Modeli (Business Model):** Bir şirketin değeri nasıl yaratıp, nasıl dağıttığını ve finansal sürekliliğini kazandığını tanımlayan mantık modelidir (Osterwalder, 2008).
- **İş Planı (Business Plan):** Girişimcinin fikrini, piyasa sorunu, önerilen çözüm, pazarlama stratejisi, finansal veriler gibi unsurları gösteren bir dokümandır.
- **Kıyaslama (Benchmarking):** Erken aşama şirketlerin sektörün önde gelen firmalarıyla ürün performans ve stratejilerini karşılaştırmasıdır.
- **Kitlesele Fonlama (Crowdfunding):** Küçük miktarların bir araya gelerek sermaye yaratması durumudur.

- **Köprü (Bridge):** Bir şirketin faaliyet masraflarını karşılamak için kullanılan geçici borç.
- **Kuluçka (Incubator):** Seçilen girişimcileri ve/veya işlerini mentörlük ve finansmanla destekleyen gruplardır(ortak ofisler).
- **Lider Yatırımcı (Lead Investor):** Genellikle en fazla yatırımı yapan ve öncelikli sorumluluğu üstlenen yatırımcı veya yatırım kuruluşudur.
- **Melek Yatırım (Angel Investment):** Başlangıç aşamasındaki şirketlere (Startup) iş melekleri tarafından yapılan yatırımdır.
- **Melek Yatırım Ağı (Business Angel Investment Network (BAN)):** Tüzel kişiliğe sahip olan ve melek yatırımcıların bir araya geldikleri oluşumlardır. BKY Ağları sürdürülebilir ekonomik kalkınma amacıyla seçilmiş girişimcilere ivme kazandırmak üzere startup ekosisteminde yer alan mentorlar ve yatırımcıları bünyesinde bulunduran ve girişimcilere maddi ve manevi destek sunan yapılardır (Oğuzhan Türe, 2019).
- **Melek Yatırımcı (Angel Investor):** Erken aşama başlangıç şirketlerine yatırım yapan yatırımcılardır. Ülkemiz mevzuatına göre "Bireysel Katılım Yatırımcısı" (BKY) olarak tanımlanmaktadır.
- **Mentor:** Herhangi bir iş yerinde farklı görevlerde çalışarak deneyim kazanmış olan, danışan kişinin hedefine ulaşmasını sağlayacak yolu bulmasına yardımcı kimse (TDK).
- **Ortak Yatırım (Syndication):** Melek yatırımcıların ortak yatırım yapabilmesidir.
- **Ölüm Vadisi (Death Valley):** Girişim fikir aşamasından sonra kırılma noktasını geçene kadar içinde bulunduğu aşamadır. Girişimlerin çok büyük çoğunluğunun eriyip gittiği aşamayı ifade eder.
- **Ön Protokol (Term Sheet):** Yapılacak yatırım öncesinde melek yatırımcı ile startup arasındaki koşulları ve şartları gösteren sözleşmedir.
- **Risk Sermayesi (Venture Capital):** Başlangıç şirketlerine yatırım yaparak yüksek risk karşılığında yüksek getiri elde etmek isteyen yatırımcılara sunulan kurumsal finansman kaynağını ifade eder.
- **Sarı Melek (Yellow Angel):** Bir yıl içerisinde ikiden fazla yatırıma katkıda bulunmuş kişidir

- **Seri A Yatırım (Series A Investment):** Fikirlerin, iş modellerinin veya belli bir olgunluğa ulaşmış girişimlerin, ilk defa melek yatırımcılar ve FFF (Family, Friends, Fools) yatırımcılar dışında, onu bir sonraki adıma taşımak için kurulmuş risk sermayeleri tarafından fonlanmasıdır.
- **Seri B Yatırım (Series B Investment):** Girişimin tam olarak ortaya çıktığı ve belirli bir satış miktarına çıktığı durumda yapılan yatırım türüdür. Bu aşama yatırımcılar için daha az risklidir. Eğer bir pastaya benzetilecek olursa, pastanın neye benzediğini, diliminin ne kadar büyük olduğu gibi birçok şey, onlar için netleşmiş durum olur.
- **Seri C Yatırım (Series C Investment):** Şirketin stabil hale gelip yüksek satış oranlarına ulaştığı aşamada yapılan yatırımdır. Genellikle yatırım şirketleri ya da yatırım bankaları tarafından yapılır.
- **Seyreltme (Dilution):** Hissedarlardan birinin sermayeye katkıda bulunarak kendi hisse oranını arttırması, bunun neticesinde de diğer hissedarın hisse oranının düşmesi (seyrelmesi) durumudur.
- **Siyah Kuğu (Black Swan):** Aşırı sonuçları olan beklenmedik olay.
- **Takip Eden Yatırım (Follow on):** Melek yatırımcının erken aşama yatırımının ardından, startup'a yaptığı yeniden yatırımdır.
- **Tecrübeli Melek (Experienced Angel):** Son üç yıl içinde herhangi bir melek yatırımı yapmamış olmakla beraber daha önceden böyle bir tecrübesi olan kişilerdir.
- **Yatırım Almış Girişim (Scale Up):** Büyüme aşamasındaki girişimdir. Erken aşama girişimlerin yatırım aldıktan sonraki tanımıdır.

KAYNAKÇA

- <http://businessangelinstitute.org/resources/glossary/>
- <http://www.crosseuwa.eu/angel-investment-terms-glossary/>
- <http://www.demodaytr.com/demoday>
- <http://www.tdk.gov.tr>
- <https://medium.com/t%C3%BCrkiye/a-b-c-yat%C4%B1r%C4%B1m-serileri-nedir-101-3d90282a09a0>
- <https://startup.capital.com.tr/kose-yazarlari/hasan-aslanoba/turkiyede-melek-yatirimci-sayisi-yeterli-degil.html>
- <https://startiphukuku.com/>
- https://www.angelcapitalassociation.org/data/Documents/Resources/AngelCapitalEducation/Angel_Guidebook_-_Glossary_of_Terms.pdf?rev=COA9
- <https://www.investopedia.com/terms/b/blackswan.asp>
- <https://www.investopedia.com/terms/b/bootstrap.asp>
- <https://www.startups.com/library/expert-advice/common-angel-investment-terms>
- <https://www.wework.com/ideas/14-startup-terms-need-learn-get-funding>
- Kanat, E. (2011). Dünyada ve Türkiye’de A’Gel Capital (Melek Sermaye) Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı / Muhasebe Finansman Bilim Dalı.
- Kurnaz, G., Bedük A., (2017) Türkiye’de ve Dünyada Melek Yatırımcılık, Sekçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi Araştırma Makalesi, C.20 Sayı 1, Syf; 27-40.
- Osterwalder, Alexander (2008). “What is a business model?”. *business-model-design.blogspot.com*.
- Perktaş, E., ve Uçar, M. (2015). Girişimcilik ve Girişimin Finansmanında Melek Yatırımcı ve Uygulama Alanları, Route Educational and Social Science Journal, 2 (1).
- Rose, David (2014), “Melek Yatırımcılık: Startaplara Yatırım Yaparken Para Kazanma ve Eğlenme Kılavuzu”
- Tiftik H. & Zincirkıran M. (2014), “Angel Investors” in Entrepreneurship: An Assessment on Turkey Model”.
- Türe O. “Melek Yatırımcılığa İlişkin Merak Edilen 10 Soru” (2018)
www.myfikirler.org

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Central Anatolia Development Agency

Kayseri

Merkez Binası

Mevlana Mahallesi
Mustafa Kemal Paşa Bulvarı
No: 79, Kat: 5 ve 6, 38080
Kocasinan / KAYSERİ

Sivas

Yatırım Destek Ofisi

Akdeğirmen Mahallesi
Höllüklük Caddesi
No: 39, 58040
Merkez / SİVAS

Yozgat

Yatırım Destek Ofisi

Miralay Şerifbey Konağı Aşağı
Nohutlu Mah.
Sakarya Cad. No: 9
Kat: 2 66100 Merkez / YOZGAT